

**KALAJOEN KAUPUNGIN
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2017-2019**

I Yleinen osa

VALVONTAOHJELMAKAUSI 2016-2019

1. Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma
2. Toimintaympäristö
3. Ohjelmakauden teema: Valvonnan vaikuttavuus

KUNNAN VALVONTASUUNNITELMAN YLEINEN OSA

1. Toimialue
2. Valvonnan voimavarat
3. Valvontasuunnitelman sisältö
4. Tarkastuksen sisältö ja tarkastuskertomus
5. Koulutus
6. Valvontatietojärjestelmä
7. Laadunhallinta
8. Viestintä
9. Valvonnan kustannukset ja maksullisuus
10. Erityistilanteisiin varautuminen
11. Epidemioiden selvittäminen
12. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu
13. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

II Kunnan toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat

1. ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

- 1.1. Elintarvikevalvonnan tavoitteet ja sisältö
 - 1.1.1. Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely ja tiedottaminen
 - 1.1.2. Erilaiset tarkastukset
 - 1.1.3. Pakkokeinojen käyttö
- 1.2. Elintarvikevalvonnan valvontakohteet
- 1.3. Elintarvikevalvonnan tarkastussuunnitelma
- 1.4. Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma
- 1.5. Elintarvikevalvonnan painopisteet ja valvontaprojektit

LIITE 1 Elintarvikevalvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017

LIITE 2 Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma

LIITE 3 Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit

2. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

- 2.1. Terveysuojelun valvonnan tavoitteet
- 2.2. Terveysuojelun valvonnan sisältö ja valvontakohteet
 - 2.2.1. Tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika
 - 2.2.2. Pakkokeinot
- 2.3. Painopisteet ja valvontaprojektit

LIITE 4 Terveysuojelulain valvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017

LIITE 5 Terveysuojelulain mukainen valvontaprojekti

3. TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTASUUNNITELMA

3.1. Tupakkalain valvonnan tavoitteet

3.2. Tupakkalain valvonnan sisältö

3.2.1. Lupamenettely

3.2.2. Tupakkalain mukaiset tarkastukset

3.2.3. Tupakkalain mukaiset pakkokeinot

3.3. Valvontakohteet

3.4. Tarkastussuunnitelma

3.5. Valvonnan painopisteet ja projektit

3.6. Nikotiinikorvaushoitotuotteiden myynnin valvonta

3.6.1. Valvonnan tavoitteet

3.6.2. Lupamenettely

3.6.3. Tarkastuksen sisältö

3.6.4. Tarkastussuunnitelma

3.7. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

LIITE 6 Tupakkalain valvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017

LIITE 7 Lainsäädäntö

I Yleinen osa

VALVONTAOHJELMAKAUSI 2017-2019

1. Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on varmistaa korkea-laatuinen ympäristöterveydenhuollon valvonta, mikä edellyttää, että valvonta on suunnitelmallista, sitä tehdään riittävin voimavaroin ja se on oikein kohdennettua, tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa.

Valvonnalla varmistetaan ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen toiminnanharjoittajia ja kuluttajia neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin. Valvontaviranomaisen on myös seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi. Valvontaviranomaisen toimien tulee olla hyvän hallinnon mukaisesti suhteessa epäkohtiin eikä tuotteiden taivalveluiden tarjoamista tule rajoittaa enempää kuin on tarpeen. Toimijalle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi hallintolaissa esitetyllä tavalla.

Valvontakeinot ja valvonnan kohdentaminen valitaan siten, että valvonta on mahdollisimman vaikuttavaa. Erityisesti suunnitelmallista valvontaa on kohdennettava riskiperusteisesti.

Valtakunnallisilla valvontaohjelmilla ohjataan kuntien valvonnan suunnittelua ja yhtenäistetään valvonnan ohjausta. Ohjelmassa otetaan huomioon muun muassa hallitusohjelman, rakennepoliittisen ohjelman sekä ministeriöiden ja keskusviranomaisten asettamat ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset, strategiset tavoitteet ja valvonnan tärkeysjärjestykset. Lisäksi keskusviranomaiset koordinoivat projektien, hankkeiden ja tavoitteiden suunnittelua, jotta ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa laadittaessa voidaan ottaa huomioon kaikki ympäristöterveydenhuollon osa-alueet valtakunnallisten ohjelmien mukaisesti. Kunnat toteuttavat itsenäisesti valvontaohjelmien mukaisiksi laatimiaan valvontasuunnitelmia.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmista säädetään Valtioneuvoston asetuksella ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista eli ns. valvontaohjelma-asetuksella (VnA 78/2011). Asetuksen mukaan yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritellään ympäristöterveydenhuollon keskusviranomaisten yhteiset periaatteet:

- 1) tarkastusten sisällöstä;
- 2) valvontakohdetyyppien riskinarvioinnista ja riskiluokituksesta sekä tarkastustiheydestä;
- 3) tarkastukseen keskimääräisesti käytettävästä ajasta;
- 4) näytteenoton ja valvontaprojektien ohjauksesta;
- 5) kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista; sekä
- 6) raportoinnista.

Yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ovat mukana toimialakohtaiset valvontaohjelmat, joista säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määritellyissä ympäristöterveydenhuollon laeissa: terveydensuojelulaissa (763/1994), elintarvikelaissa (23/2006), tupakkalaissa (549/2016) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009). Toimialakohtaiset valvontaohjelmat ovat: valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma, valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma ja Suomen elintarviketun monivuotinenkansallinen valvontasuunnitelma (VASU). Kukin keskusviranomaisen vastaa omien toimialojensa valvontaohjelmista.

2. Toimintaympäristö

Ministeriöt vastaavat ympäristöterveydenhuollon valvonnan yleisestä johdosta, suunnittelusta ja ohjauksesta. Ministeriöiden alaiset keskushallinnon valvontaviranomaiset suunnittelevat, ohjaavat ja valvovat ympäristöterveydenhuoltoa valtakunnallisesti omilla toimialoillaan. Ympäristöterveydenhuollossa keskeiset ohjaavat ministeriöt ovat MMM, STM ja TEM ja keskusviranomaisia ovat Evira, Tukes ja Valvira.

Keskusvirastojen ohjaus käsittää kaikki toimet, joilla ohjataan ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Ohjauskeinoja ovat valtakunnalliset valvontaohjelmat, neuvonta, viranhaltijoiden koulutus, malliasiakirjat, ohjeet ja oppaat sekä viranomaisten koordinoimat valvontaprojektit ja -hankkeet.

Aluehallintovirastot (AVIt) ohjaavat ja valvovat annettujen säännösten ja määräysten noudattamista toimialueillaan. Aluehallintovirastot ottavat valvonta- ja ohjaustoiminnassaan huomioon niitä koskevan valtiovarainministeriön antaman strategia-asiakirjan sekä valtiovarainministeriön ja aluehallintovirastojen välisen strategisen tulossopimuksen. Aluehallintoviraston on huomioitava keskusvirastojen ja ministeriöiden kanssa tehtyjen tulossopimusten ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset. Aluehallintovirastojen ja ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen päätehtävä on muiden viranomaisten ohjaus, mutta ne myös osin toimeenpanevat ympäristöterveydenhuollon valvontaa.

Päävastuu ympäristöterveydenhuollon valvonnan toimeenpanosta on kunnilla. Kunnille ja aluehallintovirastoille kuuluu valvontatehtäviä ympäristöterveydenhuollon kaikilla osa-alueilla. Kunnalla tarkoitetaan tässä valvontaohjelmassa ympäristöterveydenhuollon valvontayksikköä, joka voi koostua yksittäisestä kunnasta tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen lain (410/2009) mukaan kunnalla tai yhteistoiminta-alueella on oltava tehtävänjärjestämiseksi käytettävissään vähintään 10 henkilötyövuotta. Yhteistoiminta-alueiden arvioimiseen käytetään ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmää (VYHA). Ympäristöterveydenhuollon aloilla toimii myös muita valvontaviranomaisia, joiden toimivallasta on säädetty asianomaisissa laeissa. Tietyillä toimialoilla valvontatehtäviä on poliisilla, Puolustusvoimilla ja Tullilla.

3. Ohjelmakauden teema: Valvonnan vaikuttavuus

Ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valvontaohjelmaan kirjatut tavoitteet on huomioitava koko ympäristöterveydenhuollon valvonnassa. Valvontatoimien vaikuttavuutta voidaan tarkastustoiminnan ohella lisätä tehostamalla muita valvontaa tukevia toimia, kuten kouluttamista, tiedottamista sekä niitä toimia, jotka kannustavat toiminnanharjoittajia huolehtimaan lainsäädännössä asetettujen velvollisuuksien täyttämisestä.

Valvontaa tukevien muiden toimintamuotojen käyttämisessä on huomioitava toimialakohtaiset eroavaisuudet. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmassa valvonnan vaikuttavuutta edistetään tällä ohjelmakaudella seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- arviointi- ja ohjauskäytien käyttöön ottaminen
- valvonnan maksullisuuden edistäminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen
- valvonnan näkyvyyden varmistaminen.

KUNNAN VALVONTASUUNNITELMAN YLEINEN OSA

1. Toimialue

Raahen ja Kalajoen kaupunkien sekä Siikajoen, Pyhäjoen ja Merijärven kuntien muodostama ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue, jota Kalajoen kaupunki isännöi, aloitti toimintansa 1.1.2009.

Ympäristöterveyshuollon toimielimenä yhteistoiminta-alueella toimii Kalajoen kaupungin perusturvalautakunta. Muut allekirjoittajakunnat ovat nimenneet Kalajoen kaupungin perusturvalautakuntaan kukin yhden äänivaltaisen jäsenen toimialan asioita käsittelemään.

Sopijakunnat ovat asettaneet toimialaa koskevan kuntien yhteisen neuvottelukunnan, jonka luonne on neuvoa antava. Edustaja neuvottelukuntaan on nimetty sekä poliittiselta että ammatilliselta tasolta (1+1/kunta). Neuvottelukunta seuraa toiminnan käynnistymistä ja etenemistä. Kokous järjestetään tarpeen mukaan, vähintään kuitenkin kaksi kertaa vuodessa.

Perusturvalautakunta on delegoinut alaisilleen viranhaltijoille pääosan elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja kuluttajaturvallisuuslaissa kunnalle kuuluvaa toimivaltaa. Terveystarkastajat ja ympäristöterveydenhuollon johtaja on määrätty toimimaan lääkelain (359/1987) mukaisena nikotiinivalmisteiden lupa- ja valvontaviranomaisena. Valvontaeläinlääkäri, praktikkoeläinlääkärit, ympäristöterveydenhuollon johtaja ja terveystarkastajat valvovat yhteistoiminta-alueella eläinsuojelulain nojalla annettujen säädösten ja määräysten noudattamista.

2. Valvonnan voimavarat

Yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoitaa 5 terveystarkastajaa, terveystarkastajan johtaja ja 6 eläinlääkäriä. Kolmeksi - viideksi kuukaudeksi /vuosi palkataan terveystarkastaja tekemään elintarvikevalvontaa Kalajoki-Himanka alueelle. Ympäristöpalvelut Helmen kanssa on voimassa sopimus praktikkoeläinlääkäripalveluiden ostamisesta entisen Vihannin kunnan alueelle.

Nimi	Virkanimike	Vastuualue	Sijoituspaiikka
	Ympäristöterveydenhuollon johtaja, terveystarkastaja, eläinlääkäri	Hallinto, terveystarkastaja, praktiikka	
Inkeri Eronen	Ympäristöterveydenhuollon johtaja	hallinto, terveystarkastaja	Kalajoki
Ville Soininen	va terveystarkastaja	terveystarkastaja	Kalajoki
Jorma Riihikoski	terveystarkastaja,	terveystarkastaja	Kalajoki
Sari Ouramo	terveystarkastaja	terveystarkastaja	Raahe
Jukka Häikiö	terveystarkastaja	terveystarkastaja	Raahe
Anu Räsänen	terveystarkastaja	terveystarkastaja	Raahe
Riikka Juola	eläinlääkäri	praktiikka	Kalajoki
Ulla Merta-niemi-Hannus	eläinlääkäri	praktiikka	Kalajoki
Heidi Kyösti	eläinlääkäri	praktiikka	Kalajoki
Jarmo Hämäläinen	eläinlääkäri	praktiikka	Siikajoki, Raahe, Pyhäjoki
Noora Stoor	eläinlääkäri	praktiikka	Siikajoki, Raahe, Pyhäjoki
Katariina Pietilä	eläinlääkäri	praktiikka	Siikajoki, Raahe, Pyhäjoki
Jatta Kielenniiva	eläinlääkäri	praktiikka	Siikajoki, Raahe, Pyhäjoki
Laura Helve	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu, tautivalvonta	Kalajoki
Miia Hämäläinen	osa-aikainen sihteeri		Kalajoki

Suunnitelma voimavarojen jakautumisesta valvottaville toimialoille

	Käytettävissä kokonaisuudessa htv
Elintarvikevalvonta	2,45
Terveystarkastuksen valvonta	3
Tupakkavalvonta	0,25

Elintarvikelain mukaista valvontaa tekee ympäristöterveydenhuollon johtaja (maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset, laitokset), valvontaelinlääkäri ja kaksi terveystarkastajaa (muut elintarvikevalvontakohteet). Terveystarkastuksen mukaista valvontaa tekee kolme terveystarkastajaa. Tupakkavalvontaa suoritetaan muun valvonnan (elintarvikelain ja terveystarkastuksen mukainen valvonta) yhteydessä.

Valvontakohteiden tarkastusten lisäksi aikaa tulee varata tarkastuksen valmisteluun, matkoihin ja tarkastuskertomuksen laatimiseen. Lisäksi voimavaroja kuluu suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisiin tehtäviin, joita ovat mm. asunnontarkastukset, laivatarkastukset, epäilyyn perustuvat tarkastukset, erityistilanteiden aiheuttamat toimenpiteet, ilmoitusten ja hakemusten käsittely, toimijoiden ohjaus ja neuvonta sekä lausuntojen antaminen sidosryhmille.

3. Koulutus

Elintarvikelaki määrää, että valvontaa suorittavan viranhaltijan on koulutettava itseään. Jatkuvalla ja monipuolisella koulutautumisella on keskeinen merkitys valvontasuunnitelman suunnittelun, toteutuksen ja valvonnan kehittämisen kannalta. Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa suositetaan, että ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan tulisi päästä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa.

Kalajoen ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat osallistuvat vuosittain eri keskusvirastojen, Ympäristö- ja terveystarkastuksen, aluehallintoviraston (maksuttomia) sekä muiden tahojen järjestämiin koulutustilaisuuksiin (asumisterveys, elintarvikevalvonta, vesihuolto jne.) Terveystarkastajien ja elinlääkärien kouluttamiseen on budjetissa varattu määrärahat. Matkat ja majoittumiset maksetaan eri momentilta.

Yksikölle laaditaan loppuvuodesta koulutussuunnitelma seuraavaa vuotta varten. Suunnitelmassa pyritään ottamaan huomioon valvonnan tarpeet ja henkilöstön erikoisosaamisalueet. Koulutussuunnitelmaa täydennetään sitä mukaa, kun sopivia koulutuksia saadaan tietoon ja määrärahat antavat myöten.

Koulutuksiin osallistumisesta pidetään tiedostoa, jota jokainen terveystarkastaja on velvollinen täydentämään omalta osaltaan.

4. Valvontasuunnitelman sisältö

Valvontasuunnitelma-asetuksen 3 § mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat kohdat:

- 1) tarkastuksen sisällön määrittely
- 2) valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet
- 3) tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika
- 4) kunnan toimesta tapahtuvan näytteenoton ja näytteiden tutkimisen
- 5) valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin

5. Tarkastuksen sisältö ja tarkastuskertomus

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen toimesta säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin tai tuotteisiin.

Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Tarkastukset voivat sisältää myös näytteenottoa ja mittauksia, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palveluiden terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Osassa kohteita on tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella.

Pääosa valvonnasta toteutuu ennalta laadittuun suunnitelmaan perustuvilla ns. valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla. Seurantatarkastuksilla varmistetaan annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen. Maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonta silloin, kun määräysten antaminen perustuu säädösten noudattamatta jättämiseen.

Muita tarkastuksia tehdään tarvittaessa valitusten tai muiden viranomaisten esittämien valvontapyyntöjen yms. vuoksi. Tarkastuksia tehdään joko ennalta ilmoittamatta tai sopimalla tarkastusaika. Tarkastuksesta ilmoittaminen ei saa vaarantaa tarkastuksen tarkoituksen toteutumista.

Tarkastukseen kuuluu:

1. Tarkastukseen valmistautuminen ja asiakirjoihin perehtyminen

2. Tarkastus, jonka sisältöön vaikuttavat kohde ja siellä harjoitettava toiminta
3. Tarkastuksesta suoritettavan dokumentin kirjoittaminen

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, vaikka tarkastuksessa ei havaittaisi puutteita. Tarkastuskertomukseen kirjataan valvonnan tarkoitus, tarkastetut asiat, sovellettu lainsäädäntö, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimenpiteet ja niiden määrääjat. Lisäksi kirjataan tarkastusajankohta, tarkastuksen suorittaja ja läsnäolijat.

6. Valvontatietojärjestelmä

Ympäristöterveydenhuollon käytössä on TerveKuu- terveydensuojelun tiedonhallintajärjestelmä.

Elintarviketurvallisuusvirasto antoi 2.5.2013 määräyksen (3091/0900/2013, ns. KUTI -määräys) elintarvikevalvontaviranomaisen tiedonantovelvollisuuden toteuttamistavasta ja valvontatietojen julkistamisesta. Määräyksen mukaan kunnan on ilmoitettava Eviralle Eviran ylläpitämiin rekistereihin valvonnan piiriin kuuluvien elintarvikehuoneistojen kohde- ja valvontatiedot sähköisesti käyttäen KUTI -järjestelmää.

Tukes ja Valvira antoivat 14.1.2014 määräyksen YHTI:n käyttöön ottoon liittyen (9691/06.01/2013; 11922/62/2013, ns. YHTI -määräys). Määräyksen mukaisesti kunnan kuluttajaturvallisuus-, terveydensuojelu- ja tupakkavalvontaviranomaisen on ilmoitettava valvontaa koskevat tiedot sähköisesti käyttäen YHTI -järjestelmän kanssa yhteensopivaa tietojärjestelmää alkaen vuoden 2014 valvontakohteista ja -tiedoista.

Valvontakohteet ja -tiedot tallennetaan elintarvikevalvonnan KUTI- järjestelmään ja tupakka-, kuluttaja - ja terveydensuojeluvalvonnan YHTI- järjestelmään.

Eläinlääkäreiden käytössä olevista tietojärjestelmistä kerrotaan tarkemmin EHO:ssa.

7. Laadunhallinta

Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue on laatinut laatujärjestelmää yhdessä peruspalvelukuntayhtymä Kallion, ympäristöpalvelut Helmen ja peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kanssa.

Tarkastuksissa voidaan käyttää apuna eri keskusvirastojen laatimia tarkastuslistoja ja -ohjeita.

8. Viestintä

Julkisuuslaki painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Kunnan velvollisuudesta

tiedottaa säädetään terveydensuojelulain 6§:ssä ja elintarvikelain 33§:ssä.

Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu, kohderyhmien opastus ja kouluttaminen sekä tiedottaminen eri keinoin ja eri tilanteissa. Lähinnä tulevat kyseeseen viralliset tiedotteet lehdissä, haastattelujen anto ja tiedotus ympäristöterveydenhuollon kotisivuilla. Viestinnän kohderyhmiä ovat kuntalaiset, elinkeinonharjoittajat, toiset viranomaiset ja muut asiakkaat.

Asiakaspalautekyselyitä tehdään vuosittain, vuorovuosin terveystalouden ja eläinlääkintähuollon puolelle.

Koska työhön liittyy paljon potilas- ja tarkastuskäyntejä sekä liikkumista, jokaisella viranhaltijalla on matkapuhelin. Viranhaltijat ovat puhelimen ja sähköpostin välityksellä asiakkaiden tavoitettavissa. Yhteystiedot löytyvät Kalajoen kaupungin ja ympäristöterveydenhuollon nettisivuilta ja Oulun läänin puhelinluettelosta. Tarkastajien toimipisteet ovat Kalajoella ja Raahessa. Eläinlääkäreiden vastaanotot sijaitsevat Kalajoella, Raahessa ja Siikajoella.

Valmiussuunnitelmassa on otettu huomioon tiedottaminen erityistilanteessa ja normaaliolojen häiriötilanteessa.

Ympäristöterveydenhuollon virallisesta tiedottamisesta vastaa ympäristöterveydenhuollon johtaja tai hänen varahenkilönsä.

9. Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen tarkoituksena on tehostaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi. Tämän vuoksi olisi ympäristöterveydenhuoltoa koskevien lakimuutosten perustelujen mukaan ensiarvoisen tärkeää, että ympäristöterveydenhuollon maksut käytetään yksikön toimintaresursseihin.

Maksut peritään Kalajoen kaupungin perusturvalautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Taksat ovat nähtävillä ympäristöterveydenhuollon kotisivuilla.

Ympäristöterveydenhuollossa maksuja peritään

1. Elintarvikelain (23/2006) mukaan

- laitosten hyväksymisestä
- elintarvikehuoneistosta tehtävän ilmoituksen käsittely: uusi toiminta, olennainen muutos
- kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvää tarkastusta, näytteenottoa ja näytteen tutkimista
- Euroopan unionin ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvontaa siltä osin kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa
- elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien elintarvikelain 7 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden valvomiseksi tapahtuvaa tarkastusta.

Lisäksi taksan soveltamisessa otetaan huomioon, mitä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 artikloissa 27 ja 28 sekä elintarvikelain 70 §:n 2 momentin ja 71 §:n 3 momentin nojalla annetussa eräitä elintarvikevalvonnan maksuja koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (1040/2007) säädetään.

(28 artiklan perusteella kaikesta elintarvikelain mukaisesta lisävalvonnasta, myös kehotuksen perusteella tehdystä, voidaan periä maksu:

”Kun paljastunut säännösten noudattamatta jättäminen aiheuttaa virallisia valvontatoimia, jotka ylittävät toimivaltaisen viranomaisen tavanomaisen valvontatoiminnan, toimivaltaisen viranomaisen on perittävä virallisista lisävalvontatoimista aiheutuvat kustannukset säännöksiä noudattamatta jättäneiltä toimijoilta tai se voi periä kyseiset kustannukset lisävalvontatoimia suoritettaessa tuotteet omistavalta tai niitä hallussaan pitävältä toimijalta. Tavanomainen valvontatoiminta on yhteisön tai jäsenvaltion lainsäädännön edellyttämää rutiininomaista valvontatoimintaa ja erityisesti toimintaa, jota kuvataan 41 artiklassa säädetyssä suunnitelmassa. Tavanomaisen valvontatoiminnan ylittävään toimintaan sisältyy näytteiden ottaminen ja analysointi sekä muut valvontatoimet, jotka ovat tarpeen ongelman laajuuden selvittämiseksi, sen toteamiseksi, onko korjaavia toimia toteutettu, tai noudattamatta jättämisen toteamiseksi ja/tai vahvistamiseksi.”)

2. Terveysuojelulain (763/1994) mukaan

- terveydensuojelulain 13 § mukaisista toiminnoista tehtävien ilmoitusten käsittelystä
- terveydensuojelulain 18 § mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisestä
- kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvää tarkastusta, näytteenottoa ja näytteen tutkimista sekä 6 §:n pykälän nojalla myöntämistään todistuksista (laivatarkastukset)
- 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu lain säännösten noudattamatta jättämiseen
- 13 §:n nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvonnasta
- 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta sekä 20 §:ssä edellytetystä talousveden laadun valvonnasta ja tarkkailusta
- 29 §:ssä edellytetystä uimaveden säännöllisestä valvonnasta
- talousvesi- ja uimavesinäytteiden ottaminen (*arvonlisäverollinen*)
- asunnossa tai muussa oleskelutilassa suoritetusta mittauksesta, näytteenotosta, tutkimuksesta ja selvityksestä, joka liittyy 26 §:n mukaisten terveyshaittojen selvittämiseen (*arvonlisäverollinen*)
- kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole 16 §:n 4 momentissa tarkoitettusta talousvettä toimittavasta laitoksesta (*arvonlisäverollinen*).

4. Tupakkalain (549/2016) mukaan

- Kunta perii vuosittain tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolla on 44 §:ssä tarkoitettu tai vanhan tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkalain 50 §:ssä tarkoitetun tukkumyynti-ilmoituksen.

- Kunta perii 1 päivänä tammikuuta voimassa olevista vähittäismyyntiluvista ja tukkumyynti-ilmoituksen perusteella harjoitettavasta toiminnasta valvontamaksun kyseiseltä vuodelta. Vuosittaisen valvontamaksun suuruus riippuu myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä.
- Jos vähittäismyyntilupa myönnetään tai tukkumyynti-ilmoitus tehdään kesken vuoden tai toimintaa harjoitetaan vuotta lyhyemmän ajan, kunta perii toiminnan keston suhteutetun valvontamaksun. Perittyjä maksuja ei palauteta.
- Tupakkalain 79 §:n mukaisen hakemuksen tupakointikiellon määräämisestä asuntoyhteisöön käsittelystä peritään maksu, joka laskutetaan käytetyn työajan perusteella (56 €/h). Laskennassa huomioidaan aiheutuneet todelliset kustannukset

palkat sivukuluineen (tarkastajat, ympäristöterveydenhuollon johtaja, valvontaeläinlääkäri, toimistohenkilöstö) + vuokrat + hallinnon kustannukset+ puhelin+ matkakustannukset+ koulutuskustannukset

Valvontatunnin hinta = _____

tehollinen vuotuinen valvonta-aika tunteina (valvontahenkilöstön vuotuinen työtuntimäärä – loma-ajat – sairauspoissaolot - tarkastusmatkoihin käytetty aika)

Mikäli suunnitelmaan merkittyä tarkastusta ei voida toteuttaa, ei tekemättä jääneestä tarkastuksesta peritä maksua.

Näytteiden tutkimisesta laboratorio perii maksun kyseisen laboratorion hyväksymän taksan mukaisesti suoraan asianosaiselta, tutkimisesta syntyneiden kulujen perusteella.

Maksuja ei voida periä esim. ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden tai valitustapausten selvittämistä ja niistä johtuvista näytekustannuksista.

10. Erityistilanteisiin varautuminen

Elintarvikelaki, terveydensuojelulaki sekä keskusvirastojen ohjeet velvoittavat kuntia laatimaan suunnitelman, jossa varaudutaan erityistilanteisiin. Varautumissuunnitelma voidaan sisällyttää kunnan varautumissuunnitelmaan tai se voidaan laatia erikseen, jolloin siihen ainoastaan viitataan kunnan varautumissuunnitelmassa.

Erytystilannesuunnitelmaa ja valmiussuunnitelmaa on päivitetty yhdessä peruspalvelukuntayhtymien Kallion ja Selänteen ja ympäristöpalvelut Helmen kanssa.

11. Epidemioiden selvittäminen

Raahessa ja Kalajoella toimii erilliset ruokamyrkytys-epidemioiden selvitystyöryhmät. Raahen aluesairaala vastaa yhteistoiminta-alueen pohjoisten kuntien terveydenhuollosta ja Kalajoen terveyskeskus puolestaan Merijärven kunnan ja Himangan alueen terveydenhuollosta.

Epidemioiden (elintarvike, talousvesi ja uimavesi) selvityksessä edetään erityistilannesuunnitelmassa olevien ohjeiden mukaisesti.

Raaha		
Henkilö	Virka	
Inkeri Eronen	ympäristöterveydenhuollon johtaja Kalajoen kaupunki	virkaeläinlääkäri, valvontaa johtava virkamies
terveystarkastajat	terveystarkastaja, Kalajoen kaupunki	
Ulla Mertaniemi-Hannus	kaupungineläinlääkäri, Kalajoen kaupunki	virkaeläinlääkärin sijainen
Ritva Kanervo	avohoidon tulosyksikköjohtaja, RaS	tartuntataudeista vastaava lääkäri
Leena Virranniemi	osastonhoitaja, hygieniahoitaja, RaS	tartuntatautiyhdyshenkilö
	johtava lääkäri, RaS	tartuntataudeista vastaavan lääkärin sijainen
Erkki Kotila	Vihannin Vesi Oy, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja
Esa Seppänen	Raahen Vesi Oy, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja
Raimo Lampi	Paavolan Vesi Oy, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja
Sauli Mankinen	Pyhäjokisuun Vesi Oy, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja
Kalajoki		
Inkeri Eronen	ympäristöterveydenhuollon johtaja Kalajoen kaupunki	virkaeläinlääkäri, valvontaa johtava virkamies
terveystarkastajat	terveystarkastaja, Kalajoen kaupunki	
Ulla Mertaniemi-Hannus	kaupungineläinlääkäri, Kalajoen kaupunki	virkaeläinlääkärin sijainen
Anna-Liisa Hannula-Tukiainen	ylilääkäri, Kalajoen terveyskeskus	tartuntataudeista vastaava lääkäri
Eija Tainio	osastonhoitaja, Kalajoen terveyskeskus	tartuntatautiyhdyshenkilö
Risto Bergbacka	Vesikolmio Oy, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja
Voitto Juola	Osuuskunta Valkeavesi, toimitusjohtaja	vesihuollon edustaja

Tarvittaessa voidaan kutsua asiantuntijoiksi:

- päivystävä lääkäri ras
- Raahen kaupungin ruokapalvelupäällikkö

- Siikajoen kunnan ruokapalvelupäällikkö
- Pyhäjoen kunnan ruokapalvelupäällikkö
- Kalajoen kaupungin ruokapalvelupäällikkö
- Merijärven kunnan ruokapalveluesimies
- Merijärven tekninen johtaja Tuomo Perälä
- uimahallien ja kylpylöiden uima-allasvesistä vastaavat henkilöt

12. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Terveysturvallisuuden mukaisen valvontakohteen toimija saa valita sen EVIRA:n hyväksymän laboratorion, joka vastaa parhaiten hänen vaatimuksiaan (esim. laboratorion läheinen sijainti) edellyttäen, että laboratorion on akkreditoitu menetelmä/menetytmetät näytteen tutkimista varten.

Elintarvikelain mukaisen valvontakohteen toimijan näytteet tutkitaan valvontaviranomaisen määrittämässä laboratoriossa.

Kalajoen kaupunki on sopinut näytteiden tutkimisesta Eurofins Scientific Finland Oy:n Kokkolan laboratorio- ja ympäristöpalveluyksikön ja Ramboll Analytics Oy:n kanssa.

Asumisterveyteen liittyvien mikrobitutkimusten osalta tukeudutaan etupäässä Työterveyslaitoksen Kuopion laboratorioon sekä KTL:n ympäristömikrobiologian laboratorioon.

Valtakunnallisissa tutkimusprojekteissa tutkimuksen pyytänyt viranomainen päättää käytettävän laboratorion.

13. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Kalajoen kaupungin perusturvalautakunnassa käsitelty ympäristöterveydenhuollon valvonnan toteutumisen arviointi lähetetään vuosittain maaliskuun loppuun mennessä aluehallintovirastoon. Arviointituloksella ja valvonnasta saaduilla kokemuksilla on merkitystä seuraavaa valvontasuunnitelmaa laadittaessa.

Arvioinnin tekeminen

Arviointikohde	tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	<ul style="list-style-type: none"> - kaikkien toimialojen valvonnan kattavuudesta - valtakunnallisten ja omien paikallisten painopisteiden valvonnan toteutumisesta - erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytetystä ajasta verrattuna suunniteltuun ajankäyttöön - tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrästä ja laadusta sekä kunnan viranomaisen toimenpiteistä näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	<ul style="list-style-type: none"> - toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä - näytteistä ja analyyseistä - valvontaprojekteihin osallistumisesta
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> - valvonnasta kertyneistä maksutuloista toimialoittain - valvonnasta saatujen tulojen kohdentumisesta, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen
Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus	<ul style="list-style-type: none"> - voimavarojen riittävydestä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen ja valvonnantarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan - paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin - erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan
Toiminnan kehittämistarpeet	<ul style="list-style-type: none"> - toimenpiteistä, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella
Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (auditoinnit)	<ul style="list-style-type: none"> - poikkeamista, kehittämiskohteista ja korjaavista toimenpiteistä

Aluehallintovirastojen tehtävänä on arvioida kuntien valvontasuunnitelmat sekä niiden toteutuminen. Elintarvikevalvonnan osalta aluehallintovirastot arvioivat suunnitelman toteutumisen lisäksi valvonnan vaatimustenmukaisuutta. Aluehallintovirastot voivat arvioida vaatimustenmukaisuutta myös ympäristöterveydenhuollon muiden osa-alueiden osalta.

II Kunnan toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat

1. ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

1.1. Elintarvikevalvonnan tavoitteet ja sisältö

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Elintarvikevalvonnan tavoitteena on varmistaa elintarvikkeiden kemiallisen ja mikrobiologisen vaarojen hallinta kaikissa niiden tuotannon, jalostuksen, valmistuksen ja muun käsittelyn vaiheissa sekä oikeat ja luotettavat elintarvikkeista annettavat tiedot ja pakkausmerkinnät. Vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on toimijoilla, joilla on velvoite seurata omaa toimintaansa ja tuotteitaan omavalvonnassaan. Elintarvikevalvonta perustuu elintarvikelakiin 13.1.2006/23.

1.1.1 Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely ja tiedottaminen

Hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Hakemus käsitellään 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi edellyttää tarkastuskäyntiä ennen hyväksymispäätöksen antamista. Laitoksen hyväksymisestä tai ehdollisesta hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 13 ja 15 §). Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset (elintarvikelaki 13.5 §) ja laitos on hyväksytty.

Ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset (elintarvikelaki 13.5 §). Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Ilmoitus on tehtävä myös ammattimaisesta elintarvikkeiden kuljetustoiminnasta. Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus ennen toiminnan aloittamista kunnan valvontaviranomaiselle. (Eläinten pitopaikat ilmoitetaan kunnan maa-

seutuelinkeinoviranomaiselle.) Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta. Elintarvikelain nojalla vähäriskiseksi määritellystä toiminnasta ei tarvitse ilmoittaa.

Elintarvikealan toimijan, joka tuottaa ituja, on haettava kunnan valvontaviranomaiselta alku-tuotantopaikan hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista. Valvontaviranomainen tekee alku-tuotantopaikan hyväksymisestä päätöksen.

Kontaktimateriaalialan toimijan on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Tiedottaminen

Elintarvikelain 15 a §:n mukaan elintarvikealan toimijan on tiedotettava elintarvikkeen myynnistä ja muusta käsittelystä ilmoitetussa tai hyväksytyssä liikkuvassa elintarvikehuoneistossa niiden kuntien valvontaviranomaisille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan.

1.1.2 Erilaiset tarkastukset

Suunnitelmanmukainen viranomaisvalvonta perustuu pääsääntöisesti omavalvonnan valvontaan kaikilla aloilla, joihin elintarviketurvallisuuden vaatimuksia sovelletaan. Valvontaviranomainen määrittelee valvomiensa elintarvike- ja kontaktimateriaalialan kohteiden valvontatiheyden riskiperusteisesti vuosittaisessa valvontasuunnitelmassaan, jonka pohjalta laaditaan kohdekohtainen tarkastussuunnitelma. Tarkastuksia tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. On kuitenkin valvontakohteita, ja valvonnallisia syitä, jolloin tarkastuksista on ilmoitettava etukäteen, jotta vastuuhenkilö on paikalla.

Oiva-järjestelmän mukaisesti tarkastukset tehdään valtakunnallisella kriteeristöllä ja ohjeistuksella. Havainnot koostetaan määrämuotoiseen Oiva-raporttiin keskitetyn, sähköisen Oiva-järjestelmän kautta.

Yleistä tarkastuksesta ja sen sisällöstä kerrotaan yhteisessä osiossa, kohdassa 4.

Laitokseksi hyväksyttävän elintarvikehuoneiston hyväksymistarkastus

Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi edellyttää tarkastuskäyntiä ennen hyväksymispäätöksen antamista. Tarkastuksella varmistetaan, että tilat ja suunniteltu toiminta laitoksessa täyttävät lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Hyväksymistarkastuksesta kirjoitetaan tarkastuskertomus, josta käy ilmi täyttääkö laitos hyväksymisen edellyttämät vaatimukset. Tarkastuskertomukseen kirjataan yksityiskohtaisesti ne asiat, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia.

Ilmoitetun elintarvikehuoneiston ensimmäinen tarkastus

Ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen valvontaviranomainen tekee elintarvikehuoneistoon ensimmäisen tarkastuksen 1, 3 tai 6 kuukauden kuluttua toiminnan aloittamisesta. Tarkastusajankohdan päättää kohdetta valvova terveystarkastaja toiminnan luonteen ja laajuuden perusteella. Yhteisistä perusteista neuvotellaan terveystarkastuksen yhteisissä kokouksissa. Tarkastus voidaan tehdä myös ennen ilmoitetun toiminnan aloittamista, mikäli ilmoituksen perusteella on epäiltävissä, että elintarviketurvallisuus tai kuluttajansuoja voi vaarantua.

Elintarvikehuoneistossa ensimmäisellä tarkastuskäynnillä huomioitavia asioita:

- toiminnan luonne ja laajuus vastaavat ilmoitettua
- tilat, tilojen koko ja riittävyys, sijoittelu, rakenteelliset ratkaisut ja kunto sekä huoneiston varustelu
- yleinen siisteys ja toiminnan hygieniat
- todetaan, että omavalvontasuunnitelma on riittävä elintarvikehuoneistossa harjoitettavan toiminnan luonteeseen sekä laajuuteen nähden
- Oiva –järjestelmän piirissä olevat kohteet tarkastetaan järjestelmän mukaisesti

Tarkastuksesta kirjoitetaan tarkastuskertomus. Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen toimintaa valvotaan suunnitelman mukaisin valvontakäyntein.

Toiminnassa olevan elintarvikehuoneiston tarkastus

Tarkastuksilla arvioidaan tarkastuksen sisällön kohtien (yhteisen osion kohta 4) lainsäädännön mukaisuuden täyttymistä huomioiden ilmoitetun tai hyväksytyyn toiminnan luonne. Edellä mainittujen kohtien lisäksi elintarvikehuoneiston tarkastukseen kuuluu myös tuotteiden määräyksenmukaisuuden arviointia (elintarvikeparanteet, pakkausmerkinnät, kontaktimateriaalit ja laboratoriotutkimuksista saatu tieto), jäljitettävyyden toteutumisen tarkastus sekä neuvontaa ja opastusta omavalvonnan toteutumisesta ja lainsäädännön vaatimuksista.

Valvontakohteeseen suoritettavan tarkastuksen eri osa-alueet tarkastetaan Oiva-ohjeistuksen mukaisesti. 'Pakolliset' osa-alueet tarkastetaan vuosittain, ellei ko. kohteen tarkastustiheys ole pienempi. Muut osa-alueet tarkastetaan vähintään kolmen vuoden välein. Oiva –järjestelmän piiriin kuuluvien kohteiden tarkastukset tehdään ko. järjestelmän arviointiohjeiden mukaisesti.

Jos elintarvikehuoneisto on perustettu toimijan kotiin, elintarvikevalvontaa tehdään asiakirjatarkastuksina, koska elintarvikehuoneistossa ei voida tarkastaa kotirauhaa rikkomatta.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus. Oiva –järjestelmän raportti noudattaa ko. ohjeistusta. Oiva –raportit julkaistaan valtakunnallisesti Oivahymy.fi –sivustolla.

1.1.3 Pakkokeinojen käyttö

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään, jos elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muutkaan toimenpiteet toimijan velvoittamiseksi ole

riittäviä. Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishenke, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen. Kalajoen Kaupungin Perusturvalautakunta on delegoinut hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa toimivaltaa viranhaltijoille elintarvikelain 32 §:n mukaisesti: *Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle myös tämän lain 55–60 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.*

Määräysten antamiseen liittyy asianosaisen hallintolain mukainen kuuleminen, ellei kyseessä ole kiireellisiä toimia vaativa tilanne, eikä kuulemista voida suorittaa. Hallinnollisten pakkokeinojen käytössä noudatetaan Eviran ohjeistusta.

1.2 Elintarvikevalvonnan valvontakohteet

Valvontaviranomaisella tulee olla ajantasaiset tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (EL 83 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot, mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle; liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, joka on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. huoneistosta tehdyn ilmoituksen.
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat)
- ilmoittamista edellyttävät elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Elintarvikevalvontakohteet on kirjattu Tervekuu-ohjelmaan. Elintarvikevalvonnan valvontakohteiden kohderyhmittäiset lukumäärät on esitetty liitteessä 1.

1.3 Elintarvikevalvonnan tarkastussuunnitelma

Elintarvikevalvonta on pääasiassa riskiperusteista. Riskiperusteisuudesta poiketaan silloin, kun esimerkiksi EU- vaatimukset edellyttävät muuta. Valvontakohteiden riskiluokittelussa käytetään apuna Eviran uutta riskiluokitusmallia. Elintarvikevalvontaa suunnataan enemmän sellaisiin kohteisiin, joissa ilmenee elintarviketurvallisuuteen liittyviä riskejä. Vastaavasti valvontaa pyritään keventämään kohteissa, joissa tällaisia riskejä ei ole tai joissa ne ovat vähäisiä tai hallinnassa.

Tarkastustiheys määräytyy lähtökohtaisesti kohteen Eviran ohjeistuksen mukaisen riskiluokan, ja kokoluokan mukaan

Riskiperusteisuuden tarkoituksena on lisätä jouston mahdollisuutta lainsäädäntöä sovellettaessa ja parantaa valvonnan vaikuttavuutta. Riskejä arvioitaessa on otettava huomioon harjoitettavan

toiminnan luonne ja laajuus, omavalvonnan toimivuus sekä elintarvikkeeseen liittyvät muut elintarviketurvallisuuteen ja kuluttajansuojaan vaikuttavat seikat.

Elintarvikevalvonnan kohderyhmittäiset valvontakohteiden lukumäärät, tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävä aika on esitetty liitteessä 1.

1.4 Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma

Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma laaditaan vuosittain ja se on esitetty liitteessä 2. Näytteenottosuunnitelmassa huomioidaan Eviran, Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, ympäröivien ympäristöterveydenhuollon yksiköiden ja oman alueen näytteenottotarpeet.

Käytettävät laboratoriot on kerrottu valvontasuunnitelman yhteisessä osiossa.

1.5 Elintarvikevalvonnan painopisteet ja valvontaprojektit

Painopisteet ja valvontaprojektit määritetään vuosittain ja ne ovat esitetty liitteessä 3. Painopisteiden ja valvontaprojektien suunnittelussa huomioidaan Eviran, Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, ympäröivien ympäristöterveydenhuollon yksiköiden ja oman alueen tarpeet.

2. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTAOHJELMA

2.1 Terveydensuojelun valvonnan tavoitteet

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Lain tavoitteena on myös ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa

2.2 Terveydensuojelun valvonnan sisältö ja valvontakohteet

Valvontaviranomainen laatii vuosittain valvontasuunnitelman, jossa huomioidaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetyt sekä aluehallintoviranomaisen organisoimat painopistealueet, mikäli ne ovat ajankohtaisia. Lisäksi saatetaan valita omia paikallisia painopistealueita. Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva terveydensuojelulain tarkoittama valvonta, siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista muuta valvontaa, mikä ei vaadi säännöllisyyttä, ovat erilaiset suunnitelmaan sisältymättömät yllättävät valvontatapaukset, asumisterveyteen liittyvät tarkastukset ja mittaukset, epidemiaselvitykset, asiakkaiden valitukset sekä näihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet. Myös toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana sekä toiminnan kehittäminen ja erilaiset raportointitehtävät vaativat voimavaroja.

Terveydensuojelulain muutoksessa (129/2009, 6§) on kunnan terveydensuojelutehtäviin lisätty, että kunnan on alueellaan huolehdittava muun muassa Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveys-säännösten (2005) 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kunnan terveydensuojeluviranomainen tarkastaa ja antaa todistukset kansainvälisessä liikenteessä olevien alusten saniteettitoimenpiteistä ja saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta niissä satamissa (Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella on Kalajoen ja Raahen satamat), jotka Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on valtuuttanut todistuksia antamaan (Valviran päätös Dnro 179/11.02.02.06/2009

Terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudelle 2015 – 2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-,
- juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitetut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- solarium

- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta todennäköisesti ei aiheudu käyttäjälle terveyshaittaa

Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat kuitenkin edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (TsL13 §). Näiden kohteiden valvontaa tehdään yhteydenottojen perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

Terveydensuojelulain useimmat valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen. Tämän jälkeen valvontakohteet tulevat suunnitelmallisen valvonnan kohteita.

Kohdetyypit	Tarkastuksella huomioidaan:
Julkinen majoitushuoneisto <ul style="list-style-type: none"> - hotellit - matkustajakodit ja muu majoitus - leirikeskukset tai vastaavat majoituskohteet 	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet - varustelutaso - majoitustilat, yleiset tilat, käymälät, pesu- ja saunatilat - sisäilman laatu ja ilmanvaihto - toiminnan aiheuttama melu - asiakasmäärät - tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen - harjoitettavan toiminnan laatu - käytettävän talousveden laatu - jätehuollon järjestelyt
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala tai kylpylä, vesipuisto	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - henkilöstön allasvesihygieeninen osaaminen - valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen - tulosten ja poikkeamien raportointi terveydensuojeluviranomaiselle - onko poikkeamien johdosta ryhdytty toimenpiteisiin - allasveden laatuvaatimusten täyttymisen seuranta - ovatko veden laatutulokset asiakkaiden nähtävillä - vedenpuhdistuslaitteiden toiminta, niiden huolto ja käyttötarkkailu - ilmanvaihto ja sisäilman laatu - yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt - sauna- ja pesutilat - kalusteiden ja pintojen kunto - jätehuollon järjestelyt - kemikaalien käsittely ja varastointi - asiakasmäärät ja kirjanpito niistä
Yleinen uimaranta <ul style="list-style-type: none"> -asetuksen (177/2008) mukainen uimaranta -muu yleinen uimaranta 	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleiseen käyttöön tarkoitettujen käymälä- ja pukeutumistilat - kävijämäärät - kieltotaulu, jolla kielletään koirien ja muiden kotieläinten oleskelu uimarannalla - ovatko veden laatutulokset asiakkaiden nähtävillä ilmoitustaululla - riskit uimaveden laadulle - asetuksen 177/2008 mukaisille uimarannoille uimavesiluokitus ja uimavesiprofiili - tiedottaminen - erityistilanteisiin varautuminen - kalusteiden kunto

	<ul style="list-style-type: none"> - uimarannan siivous, jätehuollon järjestelyt
<p>Koulu tai oppilaitos</p> <ul style="list-style-type: none"> - peruskoulu - lukio, yliopisto - kansalaisopisto - keskiasteen eril. oppilaitokset 	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet - rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito - pesu- ja pukeutumistilat - käymälät ja muut sosiaalitulat - sisäilman laatu ja ilmanvaihto - toiminnan aiheuttama melu - valaistus - pöly ja haju - tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen - harjoitettavan toiminnan laatu - käytettävän talousveden laatu - jätehuollon järjestelyt, piha-alueet - kemikaalien käsittely ja säilytys - oppilasmäärät ja tilojen riittävyys oppilasmääriin nähden
<p>Päivähoitopaikat, lasten- tai ryhmäperhepäiväkodit, esiopetustilat</p> <p>vanhainkodit, palvelutalot ja muut asumispalvelut</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet - rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito - pesu- ja pukeutumistilat - käymälät ja muut sosiaalitulat - vaatteiden käsittely - valaistus - sisäilman laatu ja ilmanvaihto - toiminnan aiheuttama melu - pöly ja haju - tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen - käytettävän talousveden laatu - jätehuollon järjestelyt, piha-alueet - lapsimäärät/asiakasmäärät ja tilojen riittävyys lapsimääriin/asiakasmääriin nähden
<p>Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai – hoitopaikka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt - välineiden siisteys ja puhdistus - käsihygienia - työvaatteet - toiminnan jatkuvuus - pesu- ja pukeutumistilat - käymälät - rakenteiden ja pintojen kunto - ilmanvaihdon riittävyys - toiminnan aiheuttamat haitat: melu, pöly ja haju - tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen - käytettävän talousveden laatu - jätehuollon järjestelyt - kemikaalien käsittely ja säilytys - saako asiakas tarvitsemiaan erityistietoja ja ohjeita
<p>Julkinen kuntosali tai liikuntatila</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt - pesu- ja pukeutumistilat - käymälät - rakenteiden ja pintojen kunto - ilmanvaihdon riittävyys

	<ul style="list-style-type: none"> - jätehuollon järjestelyt
Talousvettä toimittavat laitokset	<ul style="list-style-type: none"> - vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi - henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen - vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus - erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen - laitoksen suorittama käyttötarkkailu - kemikaalien käsittely ja säilytys - tilojen siisteys ja kunto - vedenottamon rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta - saneeraaminen - vedenlaadusta tiedottaminen

Havainnot tarkastuksissa tehdään pääasiassa aistinvaraisesti. Tarvittaessa valvontaviranomaisen suorittamien alustavien mittausten avulla voidaan arvioida tarkempien tutkimusten tarpeellisuus.

Tarkastukseen liittyy ohjausta ja neuvontaa sekä mahdollisesti näytteenottoa. Tarkastuksesta laadittavassa tarkastuskertomuksessa annetaan tarpeelliset kehotukset ja ohjeet tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Aikataulun laatimisessa pyritään ottamaan huomioon toimijan antama selvitys korjaussuunnitelmasta.

2.2.1 Tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika (ohjeellinen) on määritelty valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä tarkastustiheydestä. Suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan.

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa toiminnasta voi todennäköisesti aiheutua terveyshaittaa, esim. altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä tai altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa toiminnasta voi mahdollisesti aiheutua terveys- tai viihtyvyyshaittaa (keskisuuri riski).

Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa toiminnasta ei todennäköisesti aiheudu terveys- tai viihtyvyyshaittaa, esim. toimintoja on vähän, ne on rajoitettuja, altistuvien määrä on pieni, terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä, toiminta ei ole herkkä häiriöille tai altistusaika on lyhyt.

2.2.2 Pakkokeinot

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 65 §:n nojalla ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa mainitun lain mukainen viranomaisen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Milloin terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai muutoin on erityisen merkityksellinen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto toimialueellaan voi antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi.

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen velvollisuutensa, valvontaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa asianomaisen määräajassa oikaisemaan sen, mitä on oikeudettomasti tehty tai lyöty laimin.

Aluehallintovirasto tai kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai että toiminta keskeytetään tai kielletään.

2.3 Valvonnan painopisteet ja valvontaprojektit

Terveydensuojelulain mukainen näytteenottosuunnitelma laaditaan vuosittain. Näytteenottosuunnitelman laadinnassa ja painopisteiden määrittämisessä pyritään ottamaan huomioon valtakunnalliset ja P-S AVI:n suunnitelmat sekä alueelliset että omat tarpeet.

Valtakunnalliset valvonnan painopisteet vuosille 2016-2019

Talovesi

- valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen ase- tuksen mukaiseksi
- valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen

Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely

- ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Terveydellisten olojen valvonta

- laadukkaat sisäilmaselvitykset
- edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
- koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa

Sidosryhmät

- terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa jne.)

3. TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTASUUNNITELMA

3.1 Tupakkalain valvonnan tavoitteet

Tupakkalaki 29.6.2016/549 (voimaan 15.8.2016), Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016), Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevista standardeista ja ilmoituksista (592/2016)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä (591/2016) ja Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista (601/2016) ohjaavat tupakkavalvontaa.

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalaissa säädetään toimenpiteistä, joilla:

- ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä
- edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja
- suojellaan väestöä altistumiselta tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden savulle.
-

Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon alueella tupakkalain mukaiset tehtävät on delegoitu viranhaltijoille.

Valvira ohjaa aluehallintovirastoja ja kuntia niille tupakkalain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Aluehallintovirasto ohjaa kuntia tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa aluehallintoviraston alueella. Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2016–2019 on laadittu Valviran valvontaohjelman pohjalta.

3.2 Tupakkalain valvonnan sisältö

Yksi uuden tupakkalain suurimmista muutoksista on, että sen sääntelyn piirissä ovat tupakkatuotteiden lisäksi sähkösavukelaitteet, niissä käytettävät nesteet (nikotiinilliset ja nikotiinittomat) sekä poltet tavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet (esim. yrittisavukkeet, vesipiipputupakka).

3.2.1 Lupamenettely

Tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Liikennevälineessä tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin luvan kuitenkin myöntää luvanhakijan kotikunta.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupa myönnetään kirjallisesta hakemuksesta myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntiin, jos hakija on esittänyt hyväksyttävät laissa mainitut asiapaperit ja selvitykset. Myyntiluvasta peritään hyväksytyt taksan mukainen maksu. Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvan haltijalta peritään vuosittainen myyntipistekohtainen valvontamaksu.

Mikäli toiminnanharjoittaja laajentaa myyntitoiminnan koskemaan myös nikotiininesteiden myyntiä, on hänen ilmoitettava tästä toiminnasta kirjallisesti ja tämän ilmoituksen käsittelystä peritään taksan mukainen maksu.

3.2.2 Tupakkalain mukaiset tarkastukset

Tupakkalain toteutumista voidaan valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin kohdistuvan elintarvikelain valvonnan yhteydessä on luontevaa yhdistää myös tupakkalain ja lääkelain perusteella nikotiinikorvausvalmisteiden valvontaa. Valvontaohjelman suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistettuihin kohdetyyppeihin (esim. päiväkoteihin, kouluihin ja virastoihin) voidaan kohdistaa suunnitelmallista valvontaa silloin, kun valvontakohtetyyppi on valvontaohjelman painopistealueena. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistuneiden kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutumista valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Tupakkalain mukaisella tarkastuksella käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Harvoin käytettäviä menetelmiä ovat merkkisavututkimus ja näytekeraimen läpi imettävä ilmanäyte. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkojen sekä tupakointitilallisten ravintoloiden ja valvontatarkastuksissa voidaan käyttää Valviran laatimia lomakkeita ja ohjeita.

Sosiaali- ja terveysministeriö aikoo uusia tupakkalaissa (549/2016) ja terveydensuojelulaissa olevat säädökset valvontaohjelmia ja valvontasuunnitelmia koskien. Koska uudessa tupakkalaissa olevat säädökset valvontaohjelman ja suunnitelman osalta muuttunevat vielä ennen vuoden 2016 loppua, ei Valvira päivitä tupakkalain valvontaohjelmaa ennen sitä.

Uuden tupakkalain mukaiset maksut ovat veroluonteisia.

3.2.3 Tupakkalain mukaiset pakkokeinot

Kts. kohta 3.2.2.

3.2.4 Valvontakohteet

Kts. kohta 3.2.2.

3.2.5 Tarkastussuunnitelma

Tarkastustiheyksissä ja tarkastukseen käytettävässä ajassa noudatetaan Valviran antamia ohjeita.

3.2.6 Valvonnan painopisteet ja projektit

Valvira ohjaa valtakunnallisesti valvonnan painopisteitä esittämällä vuosittaisia tai useampivuotisesti toteutettavia teemoja tupakkalain valvonnan painopisteiksi

3.4 Nikotiinikorvaushoitotuotteiden myynnin valvonta

3.4.1 Valvonnan tavoitteet

Tupakasta vieroituksen edistämiseksi lääkelakia (395/1987) on muutettu vuonna 2006, jolloin kunnille tuli uutena tehtävänä toimia nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen itsehoitovalmisteiden lupa- ja valvontaviranomaisena. Aikaisemmin vain apteekit ovat saaneet myydä edellä mainittuja tuotteita. Muutoksen myötä nikotiinikorvausvalmisteita voidaan luvanvaraisesti myydä tupakkaa myyvissä kauppoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla. Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen lääkevalmisteiden myyntipaikkojen lukumäärän laajentamisella on tarkoitus parantaa tupakoinnin lopettamista haluavien mahdollisuutta saada tällaisia tupakoinnin lopettamista helpottavia lääkevalmisteita ja siten edistää terveyttä.

3.4.2 Lupamenettely

Läkelain (395/1987) 54a §:n mukaan kunnat myöntävät nikotiinikorvausvalmisteiden vähittäismyyntiluvat myymälöille ja kioskeilla ja valvovat valmisteiden myyntiä. Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella lupien myöntäminen ja myynnin valvonta on delegoitu viranhaltijoille. Läkelain mukaisten vähittäismyyntilupien myöntämisestä peritään Kalajoen kaupungin perusturvalautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

3.6.3 Tarkastuksen sisältö

Viranomaisen tulee läkelain mukaan omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinikorvausvalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan läkelain tai sen nojalla annettujen säädösten vastaista toimintaa, valvontaviranomaisen tulee kieltää toiminta ja määrätä säännösten vastainen toiminta lopetettavaksi.

Nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin valvonnassa seurataan mm.:

- elinkeinonharjoittajalla on lupa myydä nikotiinikorvausvalmisteita
- myyjällä on kirjallinen omavalvontasuunnitelma, josta ilmenee mm., ettei tuotteita saa myydä alle 18- vuotiaille
- valmisteiden sijoittelua myyntipaikassa siten, että myyjä voi valvoa ostotilannetta
- valmisteiden säilytysolosuhteita sekä viimeistä myyntipäivää

3.6.4 Tarkastussuunnitelma

Tarkastukset tehdään vähintään kerran vuodessa muun valvonnan yhteydessä. Apteekkeihin tarkastuksia tehdään harvemmin.

3.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Tupakka- ja läkelain valvonnan toteuman arviointi tehdään valvontasuunnitelman toteutumisen kokonaisarviointiin yhteydessä. Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi käsitellään vuosittain Kalajoen kaupungin perusturvalautakunnassa ja toimite-

taan tiedoksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle. Toteutumisen arviointi pohjautuu YHTI-tiedonkeruujärjestelmään.

LIITE 1 Elintarvikevalvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017

Kohdetyyppi	Valvontakohteiden lkm yhteensä	Tarkastusten määrä keskimäärin/ vuosi	Valvontaan käytettävä aika (h) keskimäärin/ tarkastus	Valvontaan käytettävä aika (h) keskimäärin/ vuosi	KALAJOEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO									
					Tarkastusten määrä 2016	Valvontaan käytettävä aika (h) 2016	Tarkastusten määrä 2017	Valvontaan käytettävä aika (h) 2017	Tarkastusten määrä 2018	Valvontaan käytettävä aika (h) 2018	Tarkastusten määrä 2019	Valvontaan käytettävä aika (h) 2019		
Elintarvikkeiden kuljetus	13	5	2,8	13	5	15	3	9	5	15	5	15		
ElintVähittäism Käsittelään Help.pilaantuvia	14	18	3,1	55	18	55	18	55	18	55	18	55		
ElintVähittäism Teoll. pakattuja Ei-helposti pil.	9	3	2,6	8	1	3	3	8	5	13	1	3		
ElintVähittäism Teoll. Pakattuja Helposti pi.	29	16	2,8	44	10	28	22	61	11	30	19	52		
ElinVähittäism Pakkaamattomia	3	1	2,0	2			1	2	2	4				
Grilli- tai pikaruokalatoiminta	14	14	3,0	42	14	42	14	42	14	42	14	42		
Kahvilatoiminta	41	16	2,4	38	15	35	12	28	21	50	12	28		
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	12	6	2,5	15	8	20	4	10	8	20	4	10		
Keramiikka	1	0,35	2,0	1			1	2						
Leipomotuotteiden valmistus helposti pilaantuvia	8	4	3,0	12	5	15	3	9	5	15	3	9		
Makeisten valmistus	1	0,35	3,0	1					1	3				
Muut valmistuslaitokset	1	0,35	2,0	1	1	2					1	3		
Myllytoiminta	1	0,35	3,0	1					1	3				
Pubitoiminta	2	0,5	2,0	1	1	2			1	2				
Ravintolatoiminta	66	71	3,0	212	72	216	69	208	72	216	69	208		
Ruoka- ja kahleipien valmistus	3	1	3,0	4	1	3	2	6			3	9		
Suoramyynti, pakkaaminen, valmistus	11	3	3,0	8					11	33				
Suuri yleisötilaisuus	20	7	2,0	14	7	14	8	16	8	16	5	10		
Suurtalous keskuskeittiö, pitopalvelu	20	35	3,4	117	35	117	35	117	35	117	35	117		
Suurtalous laitoskeittiö, koulut, päiväkodit, sair.	46	26	2,6	68	23	60	34	89	18	47	26	68		
Suurtalous tarjoilukeittiö	61	39	3,0	114	32	94	44	129	32	94	44	129		
Ulkomyynti	2	1	3,0	3	1	3	1	3	1	3	1	3		
Yhteensä	378	267		775	249	723	274	794	269	778	260	762		
Työaika (htpv)						96		106		104		102		
Työaika(htv)						0,4		0,5		0,5		0,5		

	tarkastusten määrä/ kohde	valvontakohteiden määrä	tarkastusmäärä 2017	omavalvonnan valvontanäytteet
Kala-alan laitokset				
kala-alan laitos 100 000 -1milj.kg/v riskiluokka 7	6	1	6	5pintapuhtausnäytettä
kala-alan laitos 10 -100 000kg/v riskiluokka 7	6	2	12	10 pintapuhtausnäytettä
kala-alan laitos alle 10 000kg/v riskiluokka 5	3	1	3	5 pintapuhtausnäytettä
kala-alan laitos 10-100 000 kg/v riskiluokka 4	2	3	6	10 pintapuhtausnäytettä
Maitoalan laitokset				
Maitoalan laitos alle 50 000l/v riskiluokka 4	2	1	2	5 pintapuhtausnäytettä
Muna-alan laitokset				
Munapakkaamo alle 100 000kg/v riskiluokka 4	2	2	4	
Eläimistä saatavia elintarvikkeita varas-	2	2	4	

toiva laitos				
Alkutuotanto				
maidontuotanto	0,3	230	80	
lihakarjan kasvatus, kalastus ja vesiviljely	0,2	116	0	
muu alkutuotanto	0,1	636	0	
yht.		988	115	35 pintapuhtausnäytettä
työaika 0,2 htv				

LIITE 2 Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma

Mikrobikriteeriasetuksen mukaan elintarvikealan toimijoiden on varmistettava, että elintarvikkeet täyttävät asetuksen vaatimukset. Yksittäisten toimijoiden omavalvonnan toimivuuden todentamiseksi Evira suosittelee pistokoeluonteista näytteenottoa. Vuodelle 2017 on suunniteltu projekti pintapuhtausnäytteenottoon Luminometrillä. Suunnitellut näytemäärät ovat taulukossa 2. Muiden viranomaisnäytteiden tarve arvioidaan tilanteen mukaan. Näytteenottoon vaikuttavat toimijan näytteenottosuunnitelma, sen kattavuus ja toteutuminen sekä omavalvontanäytteiden tulokset tai tarkastuskäynneillä todetut epäkohdat. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen on näissä tapauksissa maksullista. Toimijoiden näytteenottovaatimukset- ja suositukset on kuvattu Eviran ohjeessa 10501/1 Elintarvikkeiden mikrobiologiset vaatimukset. Valvontasuunnitelman mukaisesta näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta peritään maksu toimijalta, mutta projektin mukaiset Luminometri - mittaukset maksaa valvontayksikkö.

Mahdollisiin ruokamyrkytyspäilyihin ja asiakasvalituksiin liittyviä tutkimuksia tehdään tarvittaessa. Ruokamyrkytyspäilyihin liittyvästä näytteenotosta ja näytteiden tutkimuskuluista vastaa ympäristöterveydenhuolto.

Taulukko 2: Elintarvikevalvonnan projektinäytteenottosuunnitelma 2017 (muiden kuin hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen osalta)

Näytetyyppi	Kohderyhmä	Näyte	Näytemäärä/kohde	Näytemäärä yht kpl/v	Analyysit
Puhtausnäyte	Myymälät	Esim. kalankäsittely- tai jauhelihan valmistuspiste	2-3	15	Luminometrimittaus
Puhtausnäyte	Tarjoilupaikat	Helposti pilaantuvan ruuan käsittelypiste	2-3	85	Luminometrimittaus

LIITE 3 Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit

Oiva-tarkastusten yhteydessä toteutetaan seuraava valvontaprojekti:

- Kontaktimateriaalien vaatimuksenmukaisuus elintarvikehuoneistossa sekä materiaalien oikean käytön varmistaminen

Pintapuhtausprojekti, jonka tarkoituksena on selvittää onko pakkaamattomia elintarvikkeita käsittelevillä elintarvikehuoneistoilla pintapuhtausasiat kunnossa. Näytteenottosuunnitelma on yllä (Taulukko 2).

LIITE 4 Terveysturvallisuuden valvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		kohteiden lukum.	tarkastustiheys/v suositt.	tarkast. käytett. aika (h)	2015	2016	2017	2018	2019
toimintaluokka	toimintatyyppi ja riskiluokka								
Talousveden jakelu ja käyttö	EU-vesilaitokset 3	3	2-1	8-15	6	6	6	6	6
	muut vesilaitokset 3	6	2-1	4-8	6	6	6	6	6
	pienet vesilaitokset 2	1	1-0,5	2-6	1	1	1	1	1
kokoontuminen julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuisot 2-1	10	0,3	2-4	3	3	4	3	3
Opetustoiminta koulut ja oppilaitokset	esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattiopisto, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus 2-1	55	0,3	5-15	18	18	19	18	18
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat 2-1	22	0,2	2-4	4	5	4	5	4
Kauneushoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	kosmetologiset huoneistot, tatuointi, lävistys, muu ihon käsittely ja hoito 2-1	10	0,3	2-1	3	3	4	3	3

Sosiaalihuollon palvelut	lasten päiväkodit ja vast. 2	42	0,5-0,3	2-6	14	14	14	14	14
	lastenkodit/lastensuojeluyksiköt ja vast. 2	2	0,5-0,3	2-6	1	1	0	1	1
	vanhainkodit ja vast. 2	13	0,5-0,3	2-6	4	4	5	4	4
	muut sosiaalialan yksiköt 2	8	0,5-0,3	2-6	3	3	2	3	3
Liikunta ja virkistystoiminta	yleiset uimarannat 2	36	1	2-4	36	36	36	36	36
	yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas 3	7	2-1	4-5	14	14	14	14	14
	yleiset saunat 2	0	1	2-3	0	0	0	0	0
	yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila 1	24	0,25	2-4	6	6	6	6	6
yht.		239			119	120	121	120	119
työaika 0,5 htv näytteenoton kanssa									

Talovesinäytteitä otetaan 80 kpl, uimavesinäytteitä yleisistä altaista 20 kpl ja uimarantavesinäytteitä 110 kpl.

LIITE 5 Terveysturvallisuuden mukainen valvontaprojekti

Päiväkotien lepohuoneiden sisäilman hiilidioksidipitoisuus ja lämpötila.

LIITE 6 Tupakkalain valvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2017, STM on päivittämässä valvontasuunnitelmaa, joten tähän liitteeseen saattaa tulla myöhemmin muutoksia

Tupakkavalvonnan valvontakohteiden lukumäärä ja tarkastustiheys 2015-2019

Tupakkalain valvontakohdetyyppi	Valvontakohteiden lkm yhteensä	Tarkastukseen käytettävä aika (h) / kohde	VALVIRA			Kalajoen ympäristöterveydenhuolto									
			Tarkastustiheyssuositus	Vuositaitaisten tarkastuksen määrä suositusten mukaan	Valvontaan käytettävä aika (h) yhteensä suositusten mukaan	Tarkastusten määrä 2015	Valvontaan käytettävä aika (h) 2015	Tarkastusten määrä 2016	Valvontaan käytettävä aika (h) 2016	Tarkastusten määrä 2017	Valvontaan käytettävä aika (h) 2017	Tarkastusten määrä 2018	Valvontaan käytettävä aika (h) 2018	Tarkastusten määrä 2019	Valvontaan käytettävä aika (h) 2019
Tupakointikiellot ja -rajoitukset															
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	1	2	0,3	0,3	0,6	1	2	0	0	0	0	1	2	0	0
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito															
Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa on vähittäismyyntiä)	85	2	0,5	42,5	85	42	84	43	86	42	84	43	86	42	84
Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0	2	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nikotiinivalmisteiden vähittäismyynti	42	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
						Työaika tunteina	86		86		84		88		84
						Työaika htpv	11,5		11,5		11,2		11,7		11,2
						Työaika htv	0,1		0,1		0,1		0,1		0,1

LIITE 7 Lainsäädäntö

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (23/2006) ja muutos (352/2011)
- 2) Valtioneuvoston asetus elintarvikelain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevästä laboratorioista (1174/2006)
- 3) Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)
- 4) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista (1258/2011)
- 5) Alkutuotantoasetus (1368/2011)
- 6) Elintarvikehygieniasetus (EY) N:o 852/2004
- 7) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus (EY) N:o 853/2004
- 8) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvontasetus (EY) N:o 854/2004
- 9) MMM:n asetus ensisaapumistoiminnasta (118/2006)
- 10) Lihantarkastusasetus (1470/2011)
- 11) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 12) Yleinen elintarvikevalvontasetus (EY) N:o 178/2002
- 13) Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 14) MMM:n asetus laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014)
- 15) MMM:n asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)
- 16) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallisesta valvonnasta (EY) N:o 882/2004
- 17) Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)
- 18) Julkisuuslaki (621/1999)
- 19) Maatalouspolitiikkalaki (1100/1994)
- 20) Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)
- 21) Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- 22) Sivutuoteasetus (EY) N:o 1069/2009
- 23) Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus (EU) 142/2011

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- 1) Terveydensuojelulaki (763/1994)
- 2) Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- 3) STM:n asetus (545/2015) asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista.
 - Talusveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - STM asetus (1352/2015) talusveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

- STM asetus(401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - Allasvedet
 - STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
 - Uimarantavedet
 - STM asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen valvonnasta
 - STM asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki 29.6.2016/549 (voimaan 15.8.2016)
- 2) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016)
- 3) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevista standardeista ja ilmoituksista (592/2016)
- 4) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnitipakkausten varoitusmerkinnöistä (591/2016)
- 5) Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista (601/2016)

Muuta lainsäädäntöä

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki (365/1995)
- 3) Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)